

MELLAN SKÖLDARNA

NR 21 - JUNI 2007

Kära medlemmar, vi har redan kommit ett långt stycke in på år 2007. Både Mellan Sköldarna och inbetalningskortet kommer senare än vanligt, helt enkelt beroende på skattmästarens digra arbetsbörda, vi hoppas att det ska vara ett undantag och att ni ändå får mycket nöje av medlemsbladet.

I detta nummer går vi tillbaka till vårens släktmöte, som avhölls lördagen den 8 april i Stockholm. Vi berättar också om den utflykt till nordöstra Småland, som tre svägerskor Schildt gjorde i maj och vad den förde med sig.

Och om den bildinventering som förbereds. Inbetalningskort för medlemsavgiften 2007 kommer också, liksom en förteckning över föreningens nyvalda funktionärer som fram till nästa släktmöte ska leda föreningens arbete.

SLÄKTMÖTET

Lördagen den 8 april samlades vi till föreningens sjätte släktmöte i Stockholm. Vi hade förmanen att få hålla till i Södertorn, i det högst upp belägna runda rummet på 26:e våningen med en hänförande utsikt över hela huvudstaden. Det var närmare 30 medlemmar med gäster som vid 15-tiden samlades kring ett eftermiddagskaffe med hembakat bröd. Så följde släktmötesförhandlingarna med stadgeenliga ärenden som godkännande av styrelsens arbete och förvaltning under de senaste tre åren samt styrelseval.

Efter 16 år som ordförande hade Gunilla Schildt önskat lämna sitt uppdrag. Till ny ordförande valdes efter valberedningens förslag Carl Adam Schildt, Stockholm, sedan flera år verksam i styrelsen och denna dag på grund av sjukdom tyvärr förhindrad att närvara och personligen överta uppdraget. I övrigt omvaldes styrelsen med följande ledamöter: Anna-Lena, Annika, Gunilla och Johan från Stockholm och nyvaldes Marie-Louise Schildt från Malmö.

Annika Schildt framförde föreningens tack till Gunilla för de många årens kunniga och engagerade arbete och överlämnade blommor och en minnesgåva. Ett mycket varmt tack riktade hon också till föreningens mångkunnige skattmästare Johan Schildt och även han fick mottaga en gåva.

Som föredragshållare hade föreningens hedersmedlem doktor Ingvar Eriksson, Rasbokil, accepterat att berätta om Schildtar, äldre och yngre. Främst berättade han om Jurgen Schildt (1603 - 1662), herre till Årby gård i uppländska Rasbokil och den förste till Sverige från Baltikum inflyttade Schildten. Om honom och hans familj och hans tid har Ingvar berättat utförligt i sin faktarika bok Historien om Årby. Med honom var denna dag även hans hustru Kajsa, som vuxit upp på Årby och den troliga inspirationskällan till denna bok. Ingvar berättade också något om sin kollega och tidigare chef, med dr Evert CTM Schildt (1899 - 1977) från sina år som underläkare hos honom.

Under åren efter sin pensionering har Ingvar utvecklats till en kunnig författare av biografier om historiska personer. Efter Historien om Årby gav för några år sedan ut en uppmärksammat levnadsteckning om fältherren Nils Bielke (1644 - 1716) och i dagarna färdigställs en biografi om Magnus Stenbock (1665 - 1717) - ja, han med kuriren. Ingvar avtackades med varma applåder och en gåva.

I den allt blåare vårskymningen hjälptes vi så åt att ställa inordning för släktmötesmiddagen. Det blev ett lång-bord, där vi som vanligt kunde avnjuta de utsökta rätter och välsmakande viner som Johan Schildt förberett i lokalens minimala kök. Efter goda bordssamtal mellan släktingar och fränder drog sig de äldre tillbaka medan yngre krafter städade undan efter festen och senare fortsatte samtalen i en lägenhet några våningar närmare marken.

Vi kan se tillbaka på ännu ett givande släktmöte och tackar varandra för de många goda insatser som gjorde det möjligt för en liten förening utan stora tillgångar att bjuda till ett möte med stil, innehåll och varm släktkänsla.

Gunilla Schildt

TRE SMÅ SKÖLDAR

Det är rubriken på den uppsats om ättens Schildts vapenutveckling, som heraldikern Magnus Bäckmark fått publicerad i Heraldisk Tidskrift nr 92 i oktober 2005. I uppsatsen redovisar författaren den forskning om vår ätts vapen, som han utfört på släktföreningens uppdrag och som var grunden för det intressanta föredrag med bilder som han höll på vårt släktmöte 2003 på Boo gård, Lidingö. Vid släktmötet i våras berättade vi att uppsatsen efter viss väntan nu kunnat publiceras. Mötet beslöt då att de medlemmar som så önskar skall få ett eget exemplar av uppsatsen i form av ett enkelt särtryck. Av kostnadsskäl sänder vi inte ut uppsatsen utan vidare, utan till dem så önskar. Det är därför fritt för var och en att hos Johan Schildt eller någon annan i styrelsen rekvirera en kopia.

SCHILDTAR I TJUST

Den som läst Historien om Årby kanske påminner sig att fältöversten Jurgen Schildt, herren till Årby också ägde flera andra gods i Finland, Livland och i Sverige. I Elgenstiernas Svenska adelns ättartavlor presenteras han som herre till Oselhof och Lambsdorfshof, båda i Lindens socken i Livland och erhållna genom donation och köp, Edeby och Årby i Rasbokils socken och Numlaks i Finland, tillförda genom giftermålet med Anna Kruus samt Syserum och Kulltorp, båda i Tuna socken, vilka han köpt till frälse av kronan 1636.

Egendomarna Syserum och Kulltorp i Tjust gick vidare till hans efterkommande i några generationer och gods- innehaven i Småland kom med tiden att utökas genom giften med gårdarna Totebo och Hjortö (Hjorted). De ligger alla i samma trakt, d v s i Tjusts härad i norra Kalmar län och i närheten av Västervik och Vimmerby.

Systrarna Ulrika Kjerrulf och Gunilla Schildt och deras svägerska Anna-Lena Schildt hade länge funderat på att göra en resa till dessa trakter och i början av maj 2007 blev den av. Ulrika planerade resan och alla tre försökte på olika sätt förbereda sig inför denna resa till obekanta trakter. En fin resa fick vi som gav oväntat resultat.

Så här berättar Ulrika om vad vi kallar svägerskeresan:

SVÄGERSKERESAN

I mitt föräldrahem talades ibland om Schildtar som levat i Småland på 1600-och 1700-talen. Gårdsnamnen Kulltorp och Syserum nämndes, likasom att många barn dött i några av familjerna. För mig fick namnet Syserum en särskild klang och det där med de döda barnen...

Så gjorde min syster Gunilla och jag sommaren 2004 en liten minnesresa till Finspång i Östergötland, där vi bott som barn. Den resan gav mersmak och blev fröet till en resa till norra Småland i början av maj 2006.

Resenärerna var Gunilla, Ulrika och Anna-Lena, två systrar och tre svägerskor. Med buss från Stockholm anlände vi vid lunchtid till Västervik, där en vackert tomatröd hyrbil väntade på oss. I vackrast tänkbara vårväder letade vi oss efter kartor fram på krokiga vägar genom ett kuperat landskap med omväxlande mindre skogsområden och odlad mark, vitsipporna lyste.

Totebo

Vårt första mål var att finna platsen för Totebo gård, som kommit i Schildtarnas ägo genom Georg Schildts andra hustru Ingeborg Zelow. Georg (1644 - ca 1704) var äldste son till Jürgen Schildt och Anna Kruus.

Ingvar Eriksson antyder i Historien om Årby att förhållandet mellan dessa båda makar inte var det bästa och i Elgenstierna anges inga barn födda i äktenskapet - enligt andra källor en dotter. Totebo var i släktens ägo åren 1691 till 1726. Vi visste redan att den gamla gårdsbyggnaden brunnit ned 1952 och möjligen var denna inte identisk med den sätesbyggnad som fanns där på 1600-talet. Vi fann dock en stilig skylt med namnet Totebo gård vid en gård, men om detta var platsen för 1600-talets Totebo får nog närmare utredas.

Tuna kyrka

Nästa besök gällde Tuna kyrka, några mil åt sydost från Totebo. Tuna kyrka har ursprungligen varit gårdskyrka för Tuna gård, som är ätten Hammarskjölds stamgods. Den gamla kyrkan revs på 1890-talet och ersattes av en ny byggnad, i sig inneslutande det mäktiga torn som 1737 byggdes till den gamla kyrkan, som var av medeltida ursprung. Till dagens kyrka har flera äldre inventarier överflyttats, bland dem en omfattande samling begravningsvapen för Hammarskjöldar, men också och framförallt vad vi var ute efter, nämligen Adam Schildts begravningsvapen från 1714. Det hänger nu på orgelväggens södra sida, tämligen högt placerat. Åsynen av vår ätts vapen fyllde oss med en stark känsla, men i vilket dåligt skick det var! En hel rad Schildtar torde ha begravts i den gamla kyrkan och fått sitt sista vilorum på den omgivande kyrkogården, men av dessa fanns inga spår.

Syserum

Vårt nästa mål var nu Syserum, som inte var helt lätt att finna på kartan. Vi bad därför om hjälp av en ung fru Hammarskjöld som satt på Tuna gårds trappa. Hon beskrev vägen, som inte var lång, men ändå svår att hitta.

Vi åkte helt enkelt förbi avtaget och passade då på att orientera oss inför morgondagens besök på Kulltorp, som vi utan svårighet hittade. Så småningom letade vi oss tillbaka till infarten till Syserum. En smal skogsväg ledde utför, kantades snart av en vårgrön allé, en sjö glimmade fram och där låg mitt kringsusade Syserum - jag önskade att vår Evert fått vara med oss i det ögonblicket!

Huvudbyggnaden anges vara nyuppförd efter en brand 1948 och gav inte något intryck av herrgård. Då vi inte visste mer om gårdens nuvarande ägare än att denna var en äldre dam, som vi inte meddelat inför vårt besök, fick vi denna gång nöja oss med att på respektfullt avstånd fotografera byggnaderna och den ljusa Hemsjön.

En stund kände vi tiden stå stilla när vi såg ner över den glittrande sjön, som våra gamla Schildtar också kunnat se, de som levde här från 1660-talet till 1760. Den enda låga flygelbyggnaden fångade Gunillas intresse. Hon tyckte att den bar drag från 1700-tal och kunde vara kvar från det äldre Syserum.

Blankaholm

Så började en innehållsrik dag lida mot sitt slut och vi körde mot vårt nattlogi, där vi även utlovats middag. Själv tyckte jag vid planeringen av resan att Blankaholm lät tilltalande och såg trevligt ut i turistbroschyren. Alltså körde vi mot kusten - ingen lång väg. Blankaholms Gästgiveri är inrymt i en byggnad, kvar från ortens numera nedlagda sågverk. Väl framme och innanför dörren mötte vi en mycket oväntad miljö med de mest otroliga träskulpturer, som i hallen av en dörr med arbetskläder hängande på en krok och leriga stövar lutade mot dörren - allt i naturlig storlek, snidat i trä och målat i dämpade färger.

Inne i huset fanns fler liknande fantastiska verk av träkonstnären Gösta Holmer, som vid sidan av sitt konstnärsskap driver gästgiveriet tillsammans med sin fru. Sedan vi installerat oss i våra rum fick vi så småningom aväta en utsökt middag med filé av nyfångad östersjösik, tillbehör och husets vita vin.

Efter middagen inbjöds vi att besöka Göstas nybyggda konstgalleri på gården med ännu fler överraskningar. Vi dröjde länge där och hade slutligen lyckan att få höra näktergalen sjunga i den ljusa vårskymningen. Sov gott gjorde vi sedan och rekommenderar gärna ett besök på Blankaholms Gästgiveri !

Hjorted

På programmet nästa dag stod besök i Hjorted och visning av kyrkan kl 10.00. Kyrkvärden fru Degerman visade oss välvilligt runt i denna ljusa, vackra kyrka från 1770. Den ersatte en äldre kyrka som antas ha sitt ursprung i 1200-talet. I sakristian finns nu den altaruppsättning från den gamla kyrkan som skänkts av Ingeborg Zelow - hon som förde gården Totebo till släkten Schildt. Inte heller på denna kyrkogård kunde vi finna några gravar med anknytning till vår släkt. Det måste också nämnas att Hjorteds kyrka har ett enastående vackert läge på en höjd vid stranden av sjön Hjorten.

Givetvis letade vi också efter säteriet Hjortö, som kom i släktens ägo genom Adam Schildts (1655 - 1714) andra hustru Brita Christina Rosenholtz . Adam var Jurgen Schildts andre son, som i arvet efter Jurgen Schildt bland annat tillskiftades Syserum.

Genom turistbroschyren visste jag att det i närheten skulle finnas en gammal stenvalvsbro, som "våra Schildtar" torde ha färdats över. Fru Degerman visade oss vägen dit och jag kunde nästan se hur herrskapet kom skramlande över bron i sin schäs för så där en 300 år sedan. Ja, så länge sedan är det och många spår har hunnit utplånas. En hel del har jag redan kunnat leta fram, än mera återstår - bland annat vill vi gärna få veta mer om Hjortö eller Hjorted säteri, var det låg och om det möjligen finns kvar i någon form.

Kulltorp

Nu återstod besöket på Kulltorp som vi redan lokaliserat. Vi körde in på den lilla vägen och fick lite samma känsla som när vi i går körde in mot Syserum - först skog, så öppnar sig landskapet, en lång allé uppför en kulle och så fram till en herrgård, vårskir grönska och en glittrande sjö i bakgrunden.

Kulltorp består i dag av en vacker vitputsad herrgårdsbyggnad i två våningar, omgiven av två flyglar, allt beläget på en kulle. Här gick en gammal man och klippte det första gräset. Vi gick fram och hälsade och han presenterade sig som ägare och son till den Hugo Nilsson som år 1924 köpte Kulltorp. Fram till dess sägs gården ha gått i arv till ättlingar till familjen Schildt. Det nuvarande Kulltorp är resultatet av en ombyggnad år 1806 och ägaren berättade att grundstenar från den gamla gården finns kvar i källaren. Nu bebos gården av honom och hans båda systrar, av vilka vi helt kort hälsade på den ena. De kände väl till att Schildtar ägt gården och erinrade sig också ett besök för en del år sedan av en "ung herre Schildt". Vem kunde det vara?

Här hade vi gärna stannat längre, men tiden var knapp och vi fick nöja oss med att ta några bilder och en kort promenad i parken ner mot Kulltorpssjön. Så blev det dags att vända åter till Västervik, lämna tillbaka den trevliga bilen och ta bussen till 2000-talets brusande Stockholm.

Lusten att forska vidare om dessa gårdars Schildtar har vuxit - och vad skall vi ta oss till med Adam Schildts begravningsvapen ? Det blir en fortsättning på vår resa.

Ulrika Kjerrulf

ADAM SCHILDTS BEGRAVNINGSVAPEN

Efter vår resa i maj månad har en helt del hänt beträffande Adam Schildts begravningsvapen i Tuna kyrka. Innan jag berättar mer om detta kanske det är på sin plats med en förklaring av begreppet begravningsvapen.

De av våra medlemmar som var med på släktnötet år 2000, som hölls i Kastellet, kanske minns att Inga von Corsvandt-Naumburg då berättade och visade bilder med utgångspunkt

från sin då nytgivna doktorsavhandling om de storartade arrangemang som den svenska adeln under stormaktstiden iscensatte vid familjernas begravningar och där begravningsvapnen hade en betydelsefull funktion.

Begravningsvapnen är som regel i stort format, 2 x 3 meter eller mera. De återger ättens vapenbild i snidat trä, som målats och ibland förgyllts. Vapnen bars på stänger framför begravningsföljet och var en viktig del i den ceremoni som skulle understryka den hädangångne adelsmannens höga börd och betydelsefulla position. I den mån vapnen finns bevarade ser man dem i de kyrkor, där begravningen ägt rum. De pryder då kyrkans väggar, helst långt från altaret eftersom de anses vara högst världsliga. I vår ätt finns så vitt vi vet endast ett begravningsvapen bevarat, nämligen detta i Tuna kyrka som tillkom vid Adam Schildts begravning år 1714.

Efter resan tog jag kontakt med en god vän med lång verksamhet i Riksantikvarieämbetet. Genom honom fick jag veta att ansvaret för en kyrkas begravningsvapen åvilar kyrkan på samma sätt som ansvaret för övriga inventarier. Vår oro för att en restaurering av vapnet skulle bli så kostsam att församlingen inte ville åta sig detta har glädjande nog skingrats, sedan vi fått veta att det inom varje stift finns särskilda medel som församlingarna efter ansökan kan få del av för att täcka kostnader för sådana projekt. Bidragen avser att täcka ca 90% av hela kostnaden. Adam Schildts begravningsvapen har år 2004 inventerats av Östergötlands läns museum, där man bedömer att "akut åtgärd" är lämplig och har även gjort en uppskattning av vilka åtgärder som behövs.

Vi svägerskor har ställt frågan till släktföreningens styrelse om den anser att föreningen skall engagera sig i detta ärende. Styrelsen har vid sammanträde i höst behandlat frågan och utan tvekan ställt sig bakom vår önskan att få till stånd en restaurering av vapnet för att säkerställa dess fortbestånd för framtiden. I föreningens namn har nyligen sänts en framställan till Svenska kyrkan i Vimmerby, en samfällighet där Tuna församling ingår, om att man ställer sig bakom och genomför en restaurering. Beträffande de 10% av kostnaderna som församlingen själv måste betala, har vi ställt i utsikt att släktföreningen och/eller enskilda medlemmar efter överläggningar kan bidra med medel till att täcka dem.

Glädjande nog har vi fått ett snabbt svar på vår propos, där det sägs att en restaurering av det schildtska vapnet kan bli av tidigast under 2009, främst beroende på att samfälligheten fram till dess redan engagerat sig i andra restaureringsprojekt..

Gunilla Schildt

BILDINVENTERING

De redan omtalade svägerskorna har en hel del funderingar om vad släktföreningen kan uträtta och vill här påannonsera att en inventering av bilder - målningar, teckningar och fotografier - med anknytning till vår släkt och dess medlemmar förbereds. Till stor del kommer det nog att röra porträtt av äldre ättemedlemmar och vi är just i färd med att tänka ut om en blankett kan vara till hjälp i inventeringsarbetet.

En inventering innebär inte att man avhänder sig bilder, utan att man inom föreningen får en uppfattning om var bilder av olika slag finns och om vem som ansvarar för dem. Målet är att utifrån inventeringen kunna upprätta en förteckning över bilderna, vad de föreställer och deras hemvist. Bilder är värdefulla minnen, som kan berätta mycket om de motiv och den tid de skildrar. Och gamla bilder blir alltmer värdefulla med tiden, vi ber att få återkomma!
Svägerskorna

MEDLEMSAVGIFT FÖR 2007

Vi har snart kommit halvvägs på detta år och sänder därför lite försenat ut ett inbetalningskort för medlemsavgiften till föreningen.

Den är liksom tidigare endast obetydliga 100 kronor per medlem och familj. Vår unga förening har inte hunnit bygga upp någon större kassa och är därför beroende av att våra kära medlemmar kommer ihåg att betala medlemsavgiften, och helst ganska snart, så slipper vi göra påminnelser! Givetvis går det att betala avgiften på internet och givetvis går det att betala litet rundligt. Tack på förhand för Er välvilja!

DEN NYA STYRELSEN

Här är den styrelse som valdes vid släktmötet den 8 april 2006 för att leda föreningen under de närmaste tre åren, d v s fram till nästa släktmöte. Följande medlemmar ingår i styrelsen:

Styrelse

Carl Adam Schildt	ordförande
Gunilla Schildt	vice ordförande
Anna-Lena Schildt	sekreterare
Johan Schildt	skattmästare mm
Marie-Louise Schildt	ledamot
Annika Schildt	suppleant
Roger Schildt	ständig ledamot

Revisorer

Henrik Schildt	revisor
Ulrika Kjerrulf	revisorssuppleant

Valberedning

Maria Schildt-Nordlöf	sammankallande
Sebastian Schildt	

En riktigt trevlig sommar önskar vi alla medlemmar, och tveka inte att höra av er till oss om ni har något på hjärtat.

Styrelsen